

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE JUUNI 2022

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.06.2022	1-21-7774/14	<p>Tsiviilhagi tagamiseks vara arestimine</p> <p>Riigikohus selgitas määruses hagi tagamise üldiseid nõudeid kriminaalmenetluses ja seda, millistel tingimustel on võimalik tagada hagi enne selle esitamist.</p> <p>Reeglina eeldab kriminaalmenetluses tsiviilhagi tagamine, et hagiavaldus on selleks ajaks esitatud. See on vajalik, et teha kindlaks, mida, kui palju ja kellelt kannatanu nõuab. Alles seejärel saab kohus hinnata, kas ja milliseid tsiviilhagi tagamise meetmeid on asjakohane rakendada.</p> <p>Hagi tagamist enne selle esitamist kriminaalmenetluse seadustik ei reguleeri. Küll näeb sellise võimaluse ette TsMS § 382 lg 1, mis on KrMS § 381 lg-st 6 tulenevalt kriminaalmenetluse erisusi arvestades kohaldatav ka kriminaalmenetluses. Seejuures tuleb järgida tsiviilkohtumenetluse seadustikus kehtestatud korda.</p> <p>Nii hagi tagamist enne kui ka pärast selle esitamist saab kannatanu taotleda prokuratuuri kaudu.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
10.06.2022	1-18-437/725	<p>Menetlusdokumentide keelenõue ja tõlkimine, vaatluse olemus, võistlev menetlus, kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimine, tõendi lubatavus ning süüdistatava tingimuslik vahistamine</p> <p>Riigikohtu kriminaalkolleegiumi kogu koosseis käsitles lahendis mitmeid menetlusõiguslikke teemasid, nagu menetlusdokumentide keelenõue ja tõlkimine, vaatluse olemus, võistlev menetlus ja kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimine.</p> <p>Riigikohus selgitas, et kõik kohtutoimikus olevad dokumendid, sh menetlusdokumendid, peavad olema eestikeelsed või tõlgitud eesti keelde. Ringkonnakohus saa jätta apellatsiooni keelenõude rikkumise tõttu läbi vaatamata, vaid peab menetlusse kaasama tõlgi võõrkeelsete apellatsioonide tõlkimiseks.</p> <p>Kolleegium märkis ka seda, et vaatlusprotokollina vormistatud dokument, milles kohtueelne menetleja analüüsib ja hindab olemasolevat tõendikogumit isikute varalise</p>

		<p>seisundi aspektist, ei vasta vaatlusprotokollile olemusele ega täida vaatlusprotokollile eesmärgi. Sellist dokumenti saab kohtumenetluses kasutada abistava materjali funktsioonis näitliku abivahendina (KrMS § 296 lg 4), kuid see ei ole tõend. Kui prokuratuur esitab kohtule sellise näitliku abivahendi, aga mitte tõendeid ennast, ei pea kohus ise paluma prokuratuurilt algandmete esitamist.</p> <p>Kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimise kontekstis juhtis kolleegium tähelepanu sellele, et lisaks erinevusele isiku legaalse sissetuleku ja varandusliku olukorra ning elatusaseme vahel, tuleb laiendatud konfiskeerimine kõne alla ka siis, kui mingi muu põhjus, nagu menetletava kuriteo olemus, annab aluse eeldada, et isiku kogu vara või osa sellest pärineb algselt kuritegevusest.</p> <p>Lisaks käsitles kolleegium tõendi lubatavuse ja süüdistatava tingimusliku vahistamise teemasid.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p> <p>Eriarvamus - Juhan Sarv</p>
10.06.2022	1-20-8746/45	<p>KarS § 65 lg 2 ja § 64 lg 4 alusel mõistetava liitkaristuse moodustamise põhimõtted ning liitkaristuse algusaeg</p> <p>Riigikohus selgitas, et kogu eluaegse vangistuse kui tähtajatu karistuse vältel on selle karistuse ärakandmata osana KarS § 65 lg 2 mõttes käsitatav eluaegne vangistus. Kui isikut karistatakse eluaegse vangistuse ajal toime pandud uue kuriteo eest tähtajalise vangistusega, tuleb talle uue kohtuotsusega KarS § 65 lg 2 ning § 64 lg 4 kohaselt liitkaristuseks mõistetava eluaegse vangistuse algust üldjuhul arvestada uue kohtuotsuse tegemisest.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p> <p>Eriarvamus - Juhan Sarv ja Saale Laos</p>
14.06.2022	1-20-1208/172	<p>Kriminaalasjade eraldamine ja endiste kaaskahtlustatavate ütluste deponeerimise lubatavus</p> <p>Riigikohus käsitles otsuses kriminaalasjade eraldamist ja endiste kaaskahtlustatavate ütluste deponeerimise lubatavust. Kolleegium leidis, et selliste tunnistajate ütluste deponeerimine on küll seaduse järgi võimalik, kuid rõhutas, et kriminaalasjade eraldamine ei tohi olla tõendite loomise abinõu. Vastasel juhul on tegu menetlusõiguse olulise rikkumisega, mis toob kaasa deponeeritud ütluste lubamatuse.</p> <p>Samuti kujundas Riigikohus lahendis seisukoha andmekandjal olevale teabele ligipääsu (nt PIN-koodi) saamise tingimuste ja nende rikkumise tagajärgede kohta. Kolleegium selgitas, et arvutisüsteemidele ligipääsu võimaldamise kohustust meie seadusandja seni kehtestanud ei ole ja selline kaasabi saab olla üksnes vabatahtlik, mis omakorda eeldab, et isik teab enda õigust sellise kaasabi osutamisest keelduda. Kui ta otsustab seda õigust kasutada, ei välista see iseenesest andmekandjal asuva info kasutamist tõendina, kui menetlejal õnnestub sellele muul viisil ligi pääseda. Vaidluse korral peab menetleja suutma seadmesse ligipääsu saamise asjaolusid, sh isikule tema õiguste selgitamist, tõendada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
16.06.2022	1-21-7525/19	<p>KrMS § 142 lg-s 3 kohtule antud 72 tunni pikkuse tähtaja kulgemine</p> <p>Riigikohus asus seisukohale, et KrMS § 142 lg 3 eesmärgi ja põhiõiguste kaitsega on enim kooskõlas tõlgendus, et eeluurimiskohtunik saab vara arestimisest teada hetkel, mil prokuratuur teavitab kohut arestimismäärusest. Kolleegium selgitas samuti, et vara arestimiseks loa andmise tähtaja ületamine ei too siiski alati kaasa maakohu määruse õigusvastasust.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

16.06.2022	1-21-7546/19	<p>KrMS § 142 lg 3 kohaldamine ja samas sättes kohtule antud 72 tunni pikkuse tähtaja kulgemine</p> <p>Riigikohus selgitas, et KrMS § 142 lg 3 eesmärgi ja põhiõiguste kaitsega enim kooskõlas tõlgendus, mis seob eeluurimiskohtuniku vara arestimisest teadasaamise prokuratuuri vastavasisulise teate kohtusse jõudmisega. Praegusel juhul sai maakohus prokuratuuri teate vara arestimise kohta reedel, 5. novembril 2021 kell 17.24. Kuivõrd KrMS § 171 lg 1 kohaselt ei arvata tähtaja arvutamisel selle hulka tundi, millest loetakse tähtaja algust, hakkas kohtule antud 72 tunni pikkune tähtaeg vara arestimise lubatavuse otsustamiseks seega kulgema samal kuupäeval kell 18.00. Kolleegium märkis, et vara arestimiseks loa andmise tähtaja ületamine ei too siiski alati kaasa maakohu määruse õigusvastasust.</p> <p>Seaduse ühetaolise kohaldamise tagamiseks kordas kolleegium kohtupraktikas väljendatud seisukohta, mille kohaselt tähendab edasilükkamatu juhtum KrMS § 142 lg 3 kontekstis erandolukorda ning selgitas, et hinnates tagantjärele prokuratuuri määruse alusel vara arestimise lubatavust, peab kohus tuvastama esmalt need erandlikud asjaolud, mis tingisid kõrvalekalde vara arestimise tavapärasest korrast. Alles seejärel saab kohus asuda kontrollima arestimise eeldusi ja põhjendatust.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.06.2022	1-20-6745/88	<p>Piiratud süüdivus ja karistuse mõistmine</p> <p>Riigikohus selgitas otsuses piiratud süüdivuse materiaalõiguslikke eeldusi ning karistuse mõistmist puudutavaid eri nüansse. Sarnaselt süüdimatusega tuvastatakse piiratud süüdivus kahel astmel. Esmalt tuleb kindlaks teha, kas toimepanijal oli teo ajal süüdimatuse meditsiiniline tunnus ning seejärel hinnata piiratud süüdivuse juriidilisi tunnuseid. Eristada tuleb piiratud süüdivuse kaht liiki, s.o piiratud arusaamisvõimet ja piiratud kontrollivõimet, mis võivad ette tulla üksnes alternatiivselt, mitte korraga. Inimese seisundile teo toimepanemise ajal tuleb anda üldhinnang, võttes arvesse kõiki tegu ning inimest iseloomustavaid asjaolusid. Olukorras, kus kohus on teinud kindlaks, et toimepanijal oli teo ajal KarS § 35 tunnustele vastav raske psüühikahäire, võib üldjuhul pigem eeldada, et tema süüdivus oli piiratud. Kõrvaldamata kahtlus raske psüühikahäirega inimese arusaamis- või tegude juhtimise võime olulises piiratuses tõlgendatakse süüdistatava kasuks. Süüpehmetest lähtuvalt on toimepanija piiratud süüdivuse korral eelduslikult tarvis karistust kergendada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p> <p>Eriarvamus - Velmar Brett</p>
20.06.2022	1-20-9006/90	<p>Kriminaalmenetluse lõpetamine seoses menetluse mõistliku aja möödumisega</p> <p>Riigikohus kordas otsuses varasemas kohtupraktikas korduvalt väljendatud seisukohta, et kriminaalmenetluse lõpetamine KrMS § 274² lg 1 alusel on mõistliku menetlusaja nõude rikkumisele reageerimisel viimane abinõu. Mõistliku menetlusaja nõude rikkumise heastamise meetme valikul tuleb ühelt poolt kaaluda, millisel määral on rikutud süüdistatava õigust menetlusele mõistliku aja jooksul, ja teiselt poolt ka sellele vastanduvaid huvisid, mis räägivad menetluse jätkamise kasuks. Süüdistatava õiguste riive hindamisel tuleb ära näidata, kuidas on pikaleveninud kriminaalmenetlus süüdistatavat mõjutanud. Seejuures tuleb arvesse võtta muu hulgas seda, kui intensiivselt on tõendite kogumisel süüdistatava eraellu sekkunud, milliseid kriminaalmenetluse tagamise vahendeid on süüdistatava suhtes kohaldatud ja kas süüdistatav on pidanud viibima seoses kriminaalmenetlusega avalikkuse tähelepanu all. Kui kannatanu on esitanud kriminaalasjas tsiviilhagi, vastandub süüdistatava õigusele mõistlikule menetlusajale kannatanu õigus saavutada oma nõude rahuldamine mõistliku aja jooksul. Eelmainitud õigus on ka juriidilisest isikust kannatanul ning sellega arvestamine on iseäranis oluline, kui mõistliku menetlusaja rikkumine tuvastatakse kõrgema astme kohtus ning esimese või teise astme kohus on koos süüdimõistva otsusega tsiviilhagi rahuldanud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

21.06.2022	1-20-2143/118	<p>Kohtuliku arutamise vahetuse ja suulisuse põhimõtte järgmine ringkonnakohtus</p> <p>Riigikohus kordas varasemas praktikas väljendatud seisukohti ringkonnakohtu volituste kohta apellatsioonimenetluses. Lisaks selgitati, missugustel juhtudel tuleb ringkonnakohtul kaaluda suulise menetluse vajalikkust enda algatusel.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.06.2022	1-22-3566/9	<p>Kaebetähtaja arvutamine</p> <p>Kolleegium kordas, et juhul, kui kuudes arvatava tähtaja lõpp langeb puhkepäevale, on tähtaja viimane päev sellele järgnev esimene tööpäev.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.06.2022	1-16-9171/1839	<p>Vahistamine süüdimõistva kohtuotsuse resolutsiooni kuulutamisel</p> <p>Riigikohus kordas seisukohta, et sisult kohtumääruse tunnustele vastav dokument on materiaalses mõttes kohtumäärus, pealkirjast ja vormistuselementidest olenemata. Kuivõrd kohtuasjas vaidluse all olnud ringkonnakohtuniku kiri vastas sisult määruse tunnustele ning selle oli teinud pädev kohtukoosseis, oli tegemist määrusega, mille kolleegium tühistas menetlusdokumendil allkirja puudumise tõttu (kriminaalmenetlusõiguse oluline rikkumine).</p> <p>Kolleegium muutis vabaduses viibiva süüdistatava kohtuotsuse alusel vahistamise küsimuses varasemaid seisukohti, mille kohaselt vahistatakse süüdistatav KrMS § 130 lõike 4¹ alusel kohtuotsusega ning eraldiseisva vahistumääruse koostamiseks puudub alus (vt RKKKo nr 3-1-1-59-06; RKKKm nr 3-1-1-94-12, p 16 ja RKKKm nr 3-1-1-73-14, p 6.1). Vältimaks kohtuotsusega vahi alla võetud süüdistatava edasikaebeõiguse ja vabaduspõhiõiguse rikkumist, tuleb olukorras, kus maakohus kuulutab üksnes süüdimõistva kohtuotsuse resolutiivosa, vabaduses viibiva süüdistatava vahistamiseks koostada vahistamismäärus, mis vastab KrMS § 132 nõuetele. Seda määrust ehk kohtu vahistamisotsustust saab vaidlustada kohtuotsusest eraldi KrMS § 387 lõikes 2 sätestatud korras.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.06.2022	1-21-5067/40	<p>Suguühtesse astumine KarS § 141 objektiivse koosseisu tunnusena</p> <p>Riigikohus käsitles tehtud otsuses küsimust, kas sõrmede sisestamine kannatanu tuppe on alates 01.07.2019 kehtiva karistusseadustiku redaktsiooni kohaselt karistatav § 141 (vägistamine) või § 141¹ (tahtevastane sugulise iseloomuga tegu) järgi. Kolleegium kordas varasemas kohtupraktikas väljendatud seisukohta, et suguühenduseks kvalifitseeruv suguakt eristub muust sugulisest teost selle poolest, et suguühete puhul tungitakse teise isiku kehaõõnsusse ja vähemalt ühelt poolt on tegevusse kaasatud suguorgan. Lapse kehaõõnsusesse tungimine (ka sõrmede sisestamisega tuppe) on vägistamine. Tegemist on intensiivse ründega, millega kahjustatakse raskelt lapse arengut, keha puutumatumust ja seksuaalset vabadust</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
01.06.2022	2-19-20416/41	<p>Juurdepääsu talumise kohustuse eest tasu määramine</p> <p>Riigikohus täpsustas asjaõigusseaduse § 156 lg 1 kohaldamise senist praktikat juurdepääsu talumise kohustuse eest tasu määramisel, leides, et kui kohus tuvastab, et juurdepääsutee määramise tõttu juurdepääsuteega koormatava kinnisasja kui terviku väärtus väheneb (koormatava kinnisasja väärtuse vähenemine ehk koormatiste vaba ja koormatud kinnisasja väärtuste vahe), tuleb kohtul koormatava kinnisasja väärtuse vähenemist juurdepääsutee määramisel arvesse võtta ning määrata juurdepääsutasu selliselt, et juurdepääsutasuna juurdepääsuteega koormatava kinnisasja omanikule tagatavad perioodilised maksed suurendaksid kinnisasja väärtuse juurdepääsutee määramise eelsele tasemele. Iga-aastase juurdepääsutasu makse suurus tuleb määrata perpetuiiteedi alusel koormatava kinnisasja väärtuse vähenemise (rahavoo nüüdisväärtuse) ja diskontomäära korrutisena, kasutades järgmist valemit: juurdepääsutasu iga-aastane makse = kinnisasja väärtuse vähenemine (koormatiste vaba ja koormatud kinnisasja väärtuste vahe) × diskontomäär. Diskontomäärana tuleb kasutada seadusandja poolt mõistlikuks tulumääraks peetavat võlaõigusseaduse § 113 lg 1 teises lauses nimetatud intressimäära, kui menetluses ei tuvastata, et kinnisasja senisele kasutusvaldkonnale vastav oodatav tulunorm on sellest intressimäärast erinev. Kui juurdepääsutasu on välja arvestatud eeltoodud viisil, siis eelduslikult hõlmab see ka hüvitist kaotatud kasutuseeliste, kinnisasja korrashoiukulude ja maamaksu eest.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
01.06.2022	2-21-327/24	<p>Täitekulude tasumise riski kandmine</p> <p>Riigikohus selgitas määruses, et täitedokumendi (maksekäsk) tühistamise korral peab täitekulude tasumise riski kandma sissenõudja. Tema on KTS § 41 lg 2 alusel kohustatud maksma kohtutäituril vähendatud suuruses põhitasu. Arvestades kohtutäiturite vahelist konkurentsiolukorda, ei korva kohtutäiturile tasu saamata jäämise riski tema võimalus nõuda sissenõudjalt kohtutäituril tasu ettemakset, mis jääks täitemenetluse nõuet rahuldamata lõpetamise korral kohtutäiturile.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
01.06.2022	2-19-16450/58	<p>Korteriühistu üldkoosoleku otsuse ja korteriomanike kokkuleppe vahetamine</p> <p>Riigikohus käsitles lahendis erinevate korteriühistu üldkoosoleku otsuste õiguslikku olemust ning nendele seadusest tulenevaid tingimusi. Kolleegium selgitas mh, millal on üldkoosoleku otsus tehtud tavapärase valitsemise raames ja millal mitte ning milliseid küsimusi saab otsustada üksnes korteriomanike kokkuleppega. Samuti selgitas kolleegium, millal on üldkoosoleku otsuse puhul tegemist nn „mitteotsusega“ ning millistel tingimustel on korteriomanikul õiguslik huvi üldkoosoleku otsuse tühistuse tuvastamiseks.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
01.06.2022	2-20-12037/41	<p>Spordivõistlus, mille käigus selgitatakse välja võitja, on VÕS § 1009 mõttes konkurs</p> <p>Riigikohus leidis, et spordivõistlus, mille käigus selgitatakse välja võitja, on VÕS § 1009 mõttes konkurs. Spordivõistluse korraldaja või tema määratud isik teeb otsustuse selle kohta, kas osalejad järgisid kõiki reegleid, ja otsustuse võtja kohta. Kummagi otsust ei saa kohtus vaidlustada. Sõltumata sellest, kas sportlane sõlmib korraldajaga spordivõistluse osalemiseks ka lepingu, on spordivõistlus ise sõltumata lepingu olemasolust oma olemuselt konkurss. Lepingu rikkumine on näiteks see, kui korraldaja jätab võistluse ära või ei luba reeglitele vastavat sportlast võistleva. Sel juhul on sportlasel õigus nõuda korraldajalt vajadusel kohtu kaudu kahju hüvitamist.</p>

		<p>Võistluskeelu määramine riivab intensiivselt sportlase õigusi, mistõttu peab tal olema võimalik seda vaidlustada. Kui võistluskeeluga seotud vaidluste lahendamiseks pole sportlasega sõlmitud vahekohtukokkulepet, võib ta pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse, esitades lepingu täitmise nõude. Sellise nõude eelduseks on see, et võistluskeelu määraja on sportlasega lepingu sõlminud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.06.2022	2-21-17205/30	<p>Hagi tagamisel tuleb lähtuda hagi tagamise taotluses nõutust</p> <p>Riigikohus käsitles lahendis hagi tagamist, kus maakohus tagas valuuta konverteerimisel tehtud arvutusvea tõttu hagi suuremas ulatuses, kui hageja oli taotlenud. Kuna ka ringkonnakohus jättis selle vea kõrvaldamata, leidis kolleegium, et kohtud on eksinud TsMS § 5 lg-s 1 sätestatud põhimõtte vastu, mille kohaselt tuleb hagi tagamisel lähtuda hagi tagamise taotluses nõutust.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
08.06.2022	2-22-1754/11	<p>Kaaspärijate õigussuhted</p> <p>Pooled vaidlesid selle üle, kas avaldajal kui kohtutäituril on õigus nõuda KRS § 62¹ lg 1 p 2 alusel kinnisasja omanikukande parandamist olukorras, kus pärandvara hulka kuulub kinnisasi, pärijaid on mitu ning ühe kaaspärija pärandvara ühisuse osa võõrandatakse täitemenetluses toimuva enampakkumise teel. Kolleegium selgitas, et olukorras, kus võlgnikust kaaspärija mõtteline osa pärandvara ühisusest võõrandatakse täitemenetluses toimunud sundenampakkumisel, saab võlgniku asemel kinnisasja ühisomanikuks pärandvara ühisuse osa omandaja, sest talle lähevad PärS § 148 lg 2 kohaselt üle kaaspärija varalised õigused. Kuna pärandvara hulka kuuluva kinnisasja ühisomanik on enampakkumise teel võõrandamise tõttu muutunud (selleks ei ole enam võlgnik), siis tuleb KRS § 62¹ lg 1 p 2 alusel parandada ka kinnisasja omanikukanne kinnistusraamatus. Kinnistusraamatu omanikukande parandamata jätmise korral oleksid pärandavara ühisuse osa omandaja õigused kinnisasja ühisomanikuna ohustatud, kuivõrd ei ole välistatud pärandvara ühisuse osa heauskne omandamine ja kinnisasja ühisomanikuks saamine, tuginedes kinnisasja omanikukandele.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
13.06.2022	2-21-18253/33	<p>Isiku kinnisesse asutusse paigutamise pikendamine</p> <p>Riigikohus käsitles isiku kinnisesse asutusse paigutamise pikendamise menetluses puudutatud isikule esindaja määramist. Kolleegium kordas oma varasemat seisukohta, et esindaja tuleb määrata nii, et ta saaks esitada oma seisukohad maakohtus ning kohus saaks esindaja seisukohti tähtaja pikendamisel arvestada. Kolleegium lisis, et puudutatud isiku õiguste kaitseks peavad ka avaldaja, puudutatud isiku esindaja ning riigi õigusabi korraldavad advokaatur suhtuma oma ülesannetesse hoolsalt ja vastutustundlikult.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.06.2022	2-22-3018/9	<p>Mitterahaliseks sissemaksiks mõeldud kinnisasja võõrandamine enne kandeavalduse esitamist</p> <p>Riigikohus käsitles lahendis juhtumit, kus registriosakond jättis avaldaja kandeavalduse osaniku äriregistrisse sisse kandmiseks rahuldamata põhjusel, et avaldaja oli kandeavalduse esitamise hetkeks mitterahaliseks sissemaksiks mõeldud kinnisasjad võõrandanud. Kolleegium selgitas, et kandeavalduse esitamisel on oluline üksnes tõendada sissemaks tasumise kohustuse täitmist, mitte vara säilimist osahingu omandis. Sellele vaatamata ei kuulunud avaldaja kandeavaldus kolleegiumi hinnangul rahuldamisele, kuivõrd mitterahaline sissemaks oli tehtud enne märkimislepingu sõlmimist, millest alles sai tuleneda sissemaks tasumise kohustus.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>

15.06.2022	2-20-18355/36	<p>Vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamine</p> <p>Riigikohus käsitles määruses vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamisega seonduvat. Riigikohus märkis, et kohus peab esmalt otsustama vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamiseks esitatud avalduse menetlusse võtmise. Kohus saab kontrollida üksnes avalduse menetlemise eeldusi SanS § 30 lg 1 mõttes, mitte kava sisulist õigsust, mida tehakse kava kinnitamise otsustamisel. Kohtud peavad saneerimiskava menetlusse võtmise otsustamisel analüüsima, kas saneerimisteade ja saneerimiskava vastuvõtmise üleskutse on võlausaldajale kätte toimetatud (SanS § 30 lg 1 p-d 1 ja 2) ning kas saneerimiskava vastab vähemasti formaalselt SanS § 21 nõuetele, sisaldades nõuetekohaseid andmeid (SanS § 30 lg 1 p 3). Samuti seda, kas saneerimisnõustaja hinnangul on ettevõtte saneerimine tõenäoline (SanS § 30 lg 1 p 4), kas avaldaja on oluline ettevõtja ja oluline tööandja (SanS § 30 lg 1 p 5) ning kas täidetud on vastuvõtmata saneerimiskava kinnitamise avalduse esitamiseks SanS §-s 29 sätestatud tingimused (SanS § 30 lg 1 p 6). SanS §-s 29 sätestatud tingimuste analüüsimisel hindab kohus, kas avaldus esitati ettenähtud tähtaja jooksul koos nõuetele vastavate lisadega ning kas täidetud oli mõni SanS § 29 lg-s 1 sätestatud eeldustest. Kolleegium on varem selgitanud, et nende tingimuste analüüsimisel saab kohus hinnata ka seda, kas võlausaldajaid on võrdsest koheldud ning kas rühmad on moodustatud õigetest alustel.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.06.2022	2-20-16369/44	<p>Alla kolmeaastast last kasvatava töötaja koondamine</p> <p>Riigikohus käsitles alla kolmeaastast last kasvatava töötaja koondamise kehtivust, töölepingu kohtus lõpetamist ja ülesütlemissuhtelise väljamõistmist. Kolleegium selgitas, et kui tööandja ei tõenda koondamise aluse olemasolu, tuleb lugeda, et ta üles töölepingu alla kolmeaastast last kasvatava töötajaga üles põhjusel, et töötaja täitis olulisi perekondlikke kohustusi. Sellisel juhul võib tööandja olla töötajat diskrimineerinud. Kui koondamine on tühine ja tööandja või töötaja palub töölepingu lõpetada, tuleb kohtul tööleping TLS § 107 lg 2 järgi lõpetada ajast, kui see oleks lõppenud pärast etteteatamistähtaja möödumist, ning mõista TLS § 109 lg 1 alusel välja töötaja saamata jäänud tulu, saamata jääv tulu ja mittevaralise kahju hüvitis (mh nt diskrimineerimise eest). Varalise kahju olemasolu ja suurust peab tõendama töötaja. Kahjuhüvitisest tuleb maha arvata nii tööandja koondamise eest makstud hüvitised kui ka töötukassa makstud hüvitised. Ajavahemiku eest töölepingu ebaseaduslikust lõpetamisest kuni töölepingu lõppemise ajani TLS § 107 lg 2 alusel on töötajal õigus nõuda töötasu, mitte TLS § 100 lg-s 5 sätestatud hüvitist.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.06.2022	2-20-17088/30	<p>Protsessuaalse tasaarvestuse avalduse esitamine kaasomandi lõpetamisel</p> <p>Riigikohus leidis, et kaasomandi lõpetamise menetluses on võimalik esitada tingimuslik protsessuaalne tasaarvestuse avaldus, kui hageja hagi või kostja vastuhagi nõudena taotleb kaasomandi lõpetamist viisil, mille tulemusena tekib kellelgi menetlusosalistest teise menetlusosalise kasuks raha maksmise kohustus. Juhul, kui menetlusosaline jätab tasaarvestuse avalduse eelnevalt kirjeldatud olukorras tegemata, siis ei kaota ta oma võimalikku nõudeõigust, kuid ta ei saa TMS § 221 lg-st 2 tulenevalt nende nõuete tasaarvestamisele tuginedes nõuda TMS § 221 lg 1 alusel sundtäitmise lubamatuks tunnustamist.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.06.2022	2-18-17224/67	<p>Vindikatsiooninõue ja tuvastushagi</p> <p>Riigikohus kordas oma varasemat seisukohta, et vindikatsiooninõude (AÕS § 80) maksmapanekuks esitatav hagi (vindikatsioonihagi) on sooritushagi. Kuigi AÕS § 80 lg 2 viitab sellele, et omaniku nõue on suunatud lisaks asja väljanõudmisele ebaseaduslikust valdusest oma valdusse ka omandiõiguse tunnustamisele, ei ole omandiõiguse tunnustamise nõudel iseseisvat tähendust, vaid omandiõiguse tuvastab kohus AÕS § 80 alusel esitatud vindikatsiooninõude rahuldamise eeldusena. AÕS § 80 alusel esitatud (sooritus)hagist tuleb eristada omandiõiguse olemasolu või selle puudumise tuvastamisele</p>

		<p>suunatud hagi, mille esitamise eeldused on sätestatud TsMS §-s 368. Selleks, et esitada omandiõiguse tunnustamise nõue tuvastushagina TsMS § 368 mõttes ning et see hagi rahuldataks, tuleb hagejal tuua esile asjaolud, millest nähtuks, et tal on sellise tuvastamise vastu õiguslik huvi. Ilma õiguslikku huvi kindlaks tegemata ei ole alust omandiõiguse tunnustamise hagi rahuldada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.06.2022	2-21-13350/27	<p>Õiguste heauskne kasutamine sundtäitmise lubamatuks tunnustamise menetluses</p> <p>Riigikohus selgitas määruses, et kui sissenõudja esitab kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks juba täidetud täitedokumendi, ei anna see üldjuhul võlgnikule õigust tekitada TMS § 221 alusel esitatud hagiga sissenõudjale menetluskulusid. Esmalt tuleb väidetaval võlgnikul õiguste heauskse kasutamise põhimõttest lähtuvalt pöörduda kohtutäituri ja/või sissenõudja poole ning teatada sellest, et kohustus on täidetud (ning esitada maksekorraldus). Kui võlgnik seda ei tee, tuleb hagimenetluses üldjuhul TsMS § 168 lg 6 alusel lähtuda sellest, et sissenõudja ei ole andnud võlgnikule põhjust hagi esitamiseks. Ainult erandlikel juhtudel, mil on vajalik võlgniku õiguste kiire kaitse, on võlgnikul põhjendatud esitada TMS § 221 alusel hagi ja taotleda hagi tagamise korras täitemenetluse peatamist.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
15.06.2022	2-20-9975/58	<p>Sundtäitmise lubamatuks tunnustamise hagi menetlemine pärast täitemenetluse lõpetamist</p> <p>Riigikohus käsitles sundtäitmise lubamatuks tunnustamise hagi lahendamist olukorras, kus täitemenetlus on pärast hagi esitamist lõpetatud. TMS § 221 lg 1 võimaldab esitada sundtäitmise lubamatuks tunnustamise hagi üksnes kuni täitemenetluse lõpuni. Kolleegium selgitas, et olukorras, kus täitemenetlus on pärast sundtäitmise lubamatuks tunnustamise hagi esitamist lõpetatud, on sundtäitmise lubamatuks tunnustamise hagi õiguslikult perspektiivitu. Sellise hagi võib kohus jätta TsMS § 423 lg 2 p 2 alusel läbi vaatamata, andes enne hagi läbi vaatamata jätmist hagejale tähtaja esialgu nõutud eseme asemel teise eseme nõudmiseks. Lisaks käsitles kolleegium sundtäitmise lubamatuks tunnustamise nõude asemel esitatavaid muid võimalikke nõudeid.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.06.2022	2-19-8045/46	<p>Korteriühistus majandamiskulude kandmine</p> <p>Riigikohus selgitas määruses korteriühistus majandamiskulude kandmisega seonduvat. Kolleegium märkis, et korteriomaniku kohustus kanda majandamiskulud võib tuleneda nii korteriomanike üldkoosoleku otsusest, korteriühistu majanduskavast kui ka korteriühistu põhikirjast, kui nendega on ette nähtud majandamiskulude kandmine. Juhul kui majanduskava ei ole kehtestatud ja kulude kandmist ei ole otsustatud ka muu korteriomanike üldkoosoleku otsusega, saab korteriühistu nõuda korteriomanikelt kaasomandil lasuvate kohustuste täitmist KrtS §-s 40 sätestatud suhte alusel.</p> <p>KrtS § 40 lg 3 kohta selgitas kolleegium, et selles sisaldub korteriomaniku vastuväide majandamiskuludele, mille kandmine on ette nähtud korteriomanike üldkoosoleku otsuse, korteriühistu majanduskava või põhikirjaga. Korteriomanikul on võimalik tugineda KrtS § 40 lg-le 3 olenemata sellest, kas ta on vaidlustanud korteriomanike üldkoosoleku otsuse, millega majanduskava kehtestati, s.t tuginenud selle üldkoosoleku otsuse tühisusele või esitanud kohtule nõude üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnustamiseks.</p> <p>Korteriomaniku majandamiskulude hüvitamise nõue korteriühistu vastu võib tuleneda KrtS § 37 lg-st 1, kui korteriomaniku poolt kaasomandile tehtud kulutused on vajalikud. Kui korteriomaniku poolt kaasomandile tehtud kulutused vajalikud ei ole, võib korteriomanikul olla nõue teiste korteriomanike vastu nende hüvitamiseks käsundita asjaajamisest VÕS § 1018 ja § 1023 lg 1 alusel ning sellist nõuet võib korteriomanik kasutada tasaarvestamiseks korteriühistu nõudega.</p>

		Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit .
20.06.2022	2-19-43/43	<p>Erikasutusõiguse määramise eeldused ja kohtu roll menetluses</p> <p>Riigikohus selgitas lahendis, kuidas tuleb hinnata KrtS § 9 lg-s 2 sätestatud eelduste - olemasoleva olukorra säilitamine oleks kõiki asjaolusid arvestades vastuolus hea usu põhimõttega ning muudatusega ei kahjustata ülemääraselt ühegi korteriomaniku õigustatud huve - täitmist erikasutusõiguse määramisel kohtu kaudu. Lisaks selgitas kolleegium kohtu rolli sellises menetluses, rõhutades eriti uurimispõhimõtet, mida kohtul tuleb sellises hagita menetluses järgida.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.06.2022	2-19-10047/101	<p>VÕS § 1055 lg-st 1 tulenev nõue</p> <p>Riigikohus oma varasemat seisukohta, et kui asjas esitatakse uute samasuguste õigusrikkumiste toimepanemisest hoidumise nõue, tuleb VÕS § 1055 lg 1 kohaldamisel arvestada sellega, et juba toimunud (esmakordse) õigusrikkumise korral esineb eelduslikult oht, et selline rikkumine võib korduda. Eelnimetatud nõude rahuldamise eelduseks ei ole see, et õigusrikkumine jätkuvalt kestaks (oleks kestev), vaid oluline on eelkõige see, kas esineb oht, et tuvastatud õigusrikkumist võidakse tulevikus korrata.</p> <p>Taotlus keelata kostjal VÕS § 1055 lg 1 alusel avaldada õigusvastaselt hageja kohta ebaõiged andmeid (st keeld sellist õigusrikkumist tulevikus toime panna) ei eelda, et hageja peaks hagiavalduses näitama, kellele andmete avaldamisest peab kostja tulevikus hoiduma ning millised avaldamise viisid on keelatud. Samas võib hageja hagiavalduses oma nõuet eeltoodud osas piiritleda. Hageja võib ka nõuda, et kostjad ei avaldaks edaspidi tema kohta ebaõiged andmeid kõrvalistele isikutele, kellele selliste andmete edastamine oleks andmete avaldamine VÕS § 1047 lg 2 mõttes.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.06.2022	2-20-12522/44	<p>Notari vastutus ja notari kohustused hoiustamisel</p> <p>Riigikohus käsitles otsuses notari vastutuse temaatikat seoses hoiustamisega notari juures. Riigikohus märkis, et notar peab sõltumata sellest, kas hoiustamine on ametitoiming või -teenus, hoiustamisel välja selgitama, milline on poolte tehingust tulenev õigustatud huvi tagada tehingu täitmine hoiustamise teel. Nii ametitoimingu kui ka -teenuse vormis notari poolt raha, väärtpaberite või dokumentide hoiule võtmisel tekib notari ja hoiule andja vahel käsundusleping, millega notar kohustub osutama tagamisteenust. Raha, väärtpaberite või dokumentide hoiule võtmisel on notar kohustatud välja selgitama, missuguse tagajärje saavutamist soovib hoiule andja hoiustamisega tagada (õigustatud huvi tagada tehingu täitmine hoiustamise teel), ning nõustama hoiule andjat selles, kuidas tuleks hoiustamine, sh tingimused hoiustatu väljaandmiseks, korraldada, et hoiustamisega oleks võimalik hoiule andja eesmärged saavutada. Juhul, kui notar seda kohustust ei täida, ei ole notar hoiustamisel täitnud hoiustamiseks sõlmitud käsundit notarilt oodatavate kutseoskuste tasemel. Samuti peab notar selgitama juba hoiustamisel välja poolte tahte, sh selle, millise tähenduse annavad pooled või annab hoiustaja hoiustamise tagasivõtmatusel.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.06.2022	2-19-19160/42	<p>Miinumelatisel suuruse arvutamine</p> <p>Riigikohus käsitles otsuses miinumelatisel suuruse arvutamist. Riigikohus selgitas, et enne 1. jaanuarit 2022 kehtinud PKS § 101 lg 1 kohaselt oli miinumelatisel ühtse summana pool Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäär. Kehtivas õiguses enam ühtset miinumelatisel suurust ei ole. PKS § 101 alusel arvutatud elatis ehk nn miinumelatisel võib olla iga lapse puhul erinev. PKS § 101 lg-tes 5-7 toodud asjaolud mõjutavad miinumelatisel enda suurust ja töendamiskoormise jaotust. Kohtu selgitamiskohustus hõlmab kohustust paluda hagejal muutunud materiaalsoo õiguse tõttu vajaduse korral nõuet täpsustada, selgitada töendamiskoormise muutumist ning juhtida vajaduse korral tähelepanu täiendavate asjaolude töendamise vajadusele.</p>

		<p>Riigikohus juhtis tähelepanu, et kohtu ülesanne on välja selgitada asjaolud, mis on vajalikud PKS § 101 alusel elatise suuruse arvutamiseks. Kohus saab PKS § 101 alusel elatise suuruse arvutamiseks vajalike asjaolude jaoks koguda tõendeid omal algatusel või poolte kaasabil. Kohus ei ole TsMS § 436 lg 6 järgi perekonnaasjas seotud esitatud asjaolude ega seisukohtadega ning võib TsMS § 230 lg 3 järgi lapse huve puudutavas ülalpidamisvaidluses koguda tõendeid omal algatusel, sh kohustada menetlusosalist TsMS § 230 lg 4 järgi esitama andmeid ja dokumente oma sissetuleku ja varalise seisundi kohta või nõuda TsMS § 230 lg 5 järgi asjakohast teavet kolmandatelt isikutelt.</p> <p>Menetluslikult poolelt märkis Riigikohus, et kohtulahendi resolutsioonis tuleb tagasiulatuvalt elatis PKS § 108 mõttes ning elatis alates hagi esitamisest kuni 31. detsembrini 2021 välja mõista ühekordse kindla summana, mitte muutuva suurusena. Kui kohus mõistab välja elatise pärast 1. jaanuarit 2022 muutuva suurusena PKS § 101 lg 2 mõttes, ei pea kohus elatise suurust alates 1. jaanuarist 2022 kuni lahendi tegemise ajani vastavas kohtuastmes kindla summana välja arvutama. Kuna osas, mis puudutab elatist alates 1. jaanuarist 2022, on elatise suuruse arvutamise alused samad, võib kohus selles osas elatise ühtselt välja mõista muutuva suurusena. Kui kohus mõistab alates 1. jaanuarist 2022 elatise välja muutuva suurusena, on lahend TsMS § 442 lg 5 mõttes selge ja täidetav, kui kohus on märkinud resolutsioonis elatise kogusumma ning toonud välja elatise arvutamise alused selliselt, et iga elatise suurust määrav komponent on märgitud summaliselt (eurodes). Lisaks peab resolutsioonist nähtuma, milliseid komponente tuleb perioodiliselt ümber arvutada ning millised on ümberarvutamise alused. Piisav on viide seaduse sättele, mis reguleerib elatise komponendi ümberarvutamise aluseid. PKS § 101 alusel arvutatud muutuva suurusega elatise kohta tehtud kohtulahendi resolutsioon on selge ja täidetav, kui sellest tuleneb, et elatise suurus muutub iga aasta 1. aprillil, kui baassummat indekseeritakse vastavalt PKS § 101 lg-le 3 ning PKS § 101 lg-t 4 arvestades muutub summa, mis tähistab kolme protsenti Eesti Vabariigi keskmisest brutokuupalgast. Viidatud sätete sõnastust ei ole vaja kohtulahendi resolutsiooni kopeerida.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
22.06.2022	2-20-13586/103	<p>Ühisvara valitsemine</p> <p>Riigikohus käsitles otsuses ühisvara valitsemise teematikat juhtumis, kus ettevõtjast mees oli asutanud Maltal fondi ja kandnud sinna abikaasade ühisvara hulka kuuluvad aktsiad. Riigikohus märkis, et varaühisuse varasuhte eesmärk on väärtustada ühisvara ühise moodustamise kaudu koduse majapidamise korraldamises ja laste kasvatamises osalenud abikaasa panust võrdselt sissetulekut teeniva abikaasa panusega. Varaühisus tagab nõrgema poole kaitse sellega, et abikaasad on varasuhte kestel ühise tegutsemise nõude kaudu tugevalt seotud. Samuti on abikaasal teise abikaasa vastu varasuhte lõppedes esemete ühisest kuuluvusest tulenev nõue, mille realiseerimine võib olla tulemuslikum kui rahalise nõude esitamine.</p> <p>Kolleegium leidis, et varaühisus ei pruugi aga olla sobivaim valik varasuhete korraldamiseks kõigil juhtudel ning abikaasade ulatuslik kohustus ühisvara ühiselt valitseda võib vara korrapärast majandamist hoopis takistada. Varaühisus ei pruugi olla otstarbekas mudel ettevõtlusega tegelevate abikaasade puhul või olukorras, mil abikaasade varaline seisund on keskmisest märkimisväärselt parem ning mõlemad abikaasad soovivad teineteisest sõltumatult vara valitseda. Kohus ei saa abikaasade asemel ühisvara valitseda. Sellist eesmärki ei kanna ka PKS § 29 lg 3. PKS § 28 lg 1 kohaselt teostavad ühisvaraga seotud õigusi ja kohustusi abikaasad ühiselt. Kohtu ülesanne ei ole majandusanalüüsi tulemusel abikaasadele siduvaid ettekirjutusi teha, seda enam, et majanduslikult otstarbekaid võimalusi võib olla väga erinevaid.</p> <p>Otsuses nenditi, et iseenesest võib ühe abikaasa soov korraldada vara valitsemine järeltulevate põlvete huvides fondi kaudu, mis haldab investeeringuid, lähtudes professionaalsuse põhimõttest ja kasusaajate huvidest, olla kooskõlas ühise majapidamise korraldamise huvidega. Samas varaühisuse varasuhte puhul peab abikaasa aga arvestama teise abikaasa õigusega poolele ühisvara väärtusest. Sõltumata sellest, kummal abikaasal</p>

	<p>on paremad finantstehingud, ei ole ühel abikaasal õigust otsustada teise eest, kuidas teine abikaasa talle varaühisuse varasuhtest tulenevaid õigusi kasutab. Kui abikaasa soovib teha enda surma puhuks korraldusi viimse tahte avaldusega või eluajal fondi asutamise kaudu, saab ta neid korraldusi teha üksnes enda vara suhtes. Üldpõhimõtte kohaselt ei saa keegi teisele rohkem vara üle anda, kui talle endale kuulub (<i>nemo plus iuris transfere (ad alium) potest quam ipse habet</i>).</p> <p>Kui abikaasal ei ole aktsiate käsutamiseks teise abikaasa nõusolekut, on käsutustehing PKS § 31 lg 1 kohaselt tühine. Aktsiad tuleb ühisvarasse tagastada ning asendada selleks vajalikud tahteavaldused kohtulahendiga. Aktsiate ühisvarasse tagastamiseks vajalike tahteavalduste asendamise nõude alus teise abikaasa vastu on PKS § 28 lg 4.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
--	---

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.06.2022	3-20-2517/86	<p>Kohtu kohustus selgitada välja isiku tegelik tahe</p> <p>Riigikohus juhtis määruses tähelepanu kohtute kohustusele selgitada isiku tegelik tahe välja olukorras, kus talle on riigi õigusabi andmisest keeldutud. Kõnealusel asjas oli kaebajale antud küll tõlkeabi, kuid riigi õigusabi andmisest keeldutud, mispeale jäi ringkonnakohtul tähelepanuta kaebaja võõrkeelses menetluskohas sisaldunud tahe esitada apellatsioonkaebuse täiendused, mida ringkonnakohtus oli nõudnud. Seetõttu tagastas ringkonnakohtus apellatsioonkaebuse ekslikult.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.06.2022	3-19-1255/20	<p>Võlgniku pangakonto arestimine täitemenetluses</p> <p>Riigikohus kordas kohtutäituri distsiplinaaraja vaagides juba varem otsuses nr 3-19-1481/23 leitud, et kohustus tagada pangakonto arestimisel võlgniku kontole arestivaba miinimum on selgelt sätestatud ja üheselt mõistetav. Rikkumise saab lugeda toime panduks, kui arestimisaktis arestimisele mittekuuluvat summat pole märgitud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
07.06.2022	3-19-897/45	<p>Audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks tunnistamine ja audiitorilt kutse äravõtmine</p> <p>Riigikohus selgitas, et audiitorettevõtja tegevusloa saab oluliste rikkumiste tõttu kehtetuks tunnistada üksnes selliste rikkumiste puhul, mis annavad alust tõsiselt kahelda tema töö tulemuste usaldusväärsuses. Korduvate rikkumiste tõttu saab tegevusloa kehtetuks tunnistada juhul, kui rikkumised on toime pandud kahe aasta jooksul enne otsuse tegemist. Vandeaudiitorilt saab standardite nõuete rikkumise tõttu kutse ära võtta siis, kui rikkumise raskuse tõttu ei saa audiitori töö kvaliteeti enam usaldada.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
08.06.2022	3-20-1631/37	<p>EAS ei pidanud omal algatusel selgitama võimalusi saada taotletust erinevaid toetusi</p> <p>Riigikohus leidis otsuses, et haldusorgan ei jätnud täitmata selgitamiskohustust (HMS § 36 lg 1 p-d 1 ja 3) ega rikkunud uurispõhimõtet (HMS § 6) menetluses, milles otsustati selle üle, kas ettevõtjale anda COVID-19 kriisi leevendamise toetust.</p> <p>Riigikohus leidis, et enne toetustaotluste vastuvõttu selgitas haldusorgan toetuse saamise ja taotlemise tingimusi nii üldiselt potentsiaalsetele toetusest huvitatud isikutele kui ka konkreetselt kaebaja konsultandile. Haldusmenetluses ei olnud haldusorganil põhjust</p>

		<p>lissaselgitusi jagada, pidades silmas soovitud toetuse olemust, kaebaja teadlikku valikut taotleda kindlat toetust ja vajadust lahendada lühikese aja jooksul suur kogus taotlusi. Vastustaja ei pidanud selgitamiskohustust täites suunama kaebajat soodsaima valiku juurde. Selgitamiskohustuse eesmärk on nõustada isikut iseseisva otsuse tegemisel, kuid seejuures ei tohi menetlusosalist mõjutada. Kuna taotluse ja selle põhjal hõlpsalt leitavate avalike andmete alusel olid kõik otsuse tegemiseks vajalikud asjaolud haldusorganile teada, ei olnud mõistlikku ajendit asjaolusid täiendavalt uurida. Uurimisprintsipi ulatuslikum rakendamine ei oleks saanud infot juurde anda.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
08.06.2022	3-21-150/44	<p>Kinnistuomanik tuli kaasata menetlusse, kus on vaidlustatud tema kinnistule seatud muinsuskaitsepiirangud</p> <p>Asjas nr 3-21-150 on keskkonnaorganisatsioon vaidlustanud Linnamäe hüdroelektrijaama paisule kui kultuurimälestisele senisest suurema kaitsevööndi kehtestamise. Menetlusse kaasamist taotlesid hüdroelektrijaama hoonestusõiguse omaja ning kaitsevööndiga hõlmatud kinnistute omanik. Riigikohtu halduskolleegium selgitas, et omandiõiguse realiseerimisele seatud kitsenduste kõrval on vaidlustatud haldusakti taotlejate õigustele ka soodne mõju, olles suunatud kinnisasjade ja neil paiknevate ehitiste kaitsmisele ja säilitamisele. Seetõttu võib asjas tehtav kohtulahend taotlejate omandiõigust negatiivselt mõjutada ning nad tuleb kolmandate isikutena kaasata. Kui aga haldusakt oleks taotlejatele üksnes koormav ja kohtulahend saaks nende õigusi ja kohustusi mõjutada ainult soodsalt, ei oleks nende kolmandate isikutena kaasamine õigustatud.</p> <p>Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.06.2022	3-20-2474/11	<p>Töötukassa täiendav uurimiskohustus töövõime hindamisel</p> <p>Riigikohus selgitas otsuses, et varasemast töövõime vähenemist tuvastavast otsusest erineva otsuse (st töövõimet kinnitava otsuse) tegemine töövõime kohta nõudis konkreetsel juhul veendumust, et asjaolud on muutunud. See eeldab täiendava uurimiskohustuse täitmist. Kolleegium leidis, et praegusel juhul on meelevaldne järeldada, et kuivõrd isik ei käinud viimase viie aasta jooksul neurokirurgi või neuroloogi juures ega kurtanud käelise tegevuse üle ja tervise infosüsteemis andmed puuduvad, on ta paranenud. Kuna töötukassa enda varasemal hinnangul oli isiku tervislik seisund tõenäoliselt vähe muutuv, pidanuks vastustaja täiendavalt uurima, kas asjaolud on muutunud. Arvestada tuli ka sellega, et isiku väitel ei olnud tema tervislik seisund paranenud. Kolleegium märkis ka seda, et isiku töövõime hindamise ulatuse tuvastamine on hindamisotsus, mille kohtulik kontroll ei ole piiratud.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
20.06.2022	3-20-678/45	<p>Kohtuliku kontrolli ulatus maksusumma määramisel hindamise teel</p> <p>Riigikohus selgitas otsuses, et käibe varjamise korral on võimalik maksukorralduse seaduse (MKS) § 94 alusel määrata hindamise teel ka käibemaksu. Hindamiseks sobiva meetodika peab valima maksuhaldur, pidades silmas MKS § 94 lg-s 2 toodud loetelu tähtsust omavatest asjaoludest. Kui maksuhaldur on alustanud hindamist, on maksukohustuslasel kaasaaitamiskohustus, mis on eriti ulatuslik olukorras, kus maksukohustuslane teadis või pidi teadma rikkumisest. MTA otsus, kas hindamine on vajalik ja lubatav, on kaalutusotsus, mille kohtulik kontroll on piiratud. Maksuhalduri valitud meetodika ja selle kasutamise tulemusel määratav maksusumma peavad olema eluliselt usutavad. Meetodika kontrollimisel tuleb kohtutel piirduda nn ratsionaalsuse testiga. Kohus ei saa maksuhaldurile ette kirjutada, millise meetodika alusel maks määrata.</p> <p>Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.</p>
21.06.2022	3-21-2230/16	<p>Kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste kandidaadi õigus vaidlustada teise kandidaadi elukoha andmete õigsust</p> <p>Riigikohus leidis, et kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel osaleval kandidaadil on kaebeõigus teise kandidaadi väidetavalt ebaõige rahvastikuregistri elukoha kande</p>

vaidlustamiseks. Kui valimistel osalevad kandidaadid, kes ei vasta seaduses sätestatud nõuetele, siis riivab see teiste kandidaatide passiivset valimisõigust (põhiseaduse § 156), sest vähendab nende võimalust osutada valituks. Kandidaadil on õigus pöörduda kohaliku omavalitsuse üksuse poole taotlusega kontrollida teise isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha õigsust. Nende andmete õigsuse tagamise eesmärk on kaitsta ka neid isikuid, kelle õigusi võib ebaõige kanne kaudselt puudutada. Põhjendatud kahtluse korral peab kohaliku omavalitsuse üksus elukoha andmete õigsust kontrollima. Isikul ei saa olla õigust ega õigustatud ootust riiklikus registris ebaõigete andmete kajastamiseks.

Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad [siit](#).

[Eriarvamus](#) - Julia Laffranque ja Viive Ligi

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium juunis lahendeid ei teinud.